
Heeren, tot de hulpe des Heeren met de helden. (...) Althoos straalt mij het beeld van de gemeente te Filadelfia aan, ook in betrekking tot den oorsprong, den toestand en de roeping van ons Afscheidenen: 'Gij hebt *kleine kracht*, en gij hebt Mijn Woord *bewaard* en Mijnen Naam niet *verloochend*'. En gelijk deze getuigenis mede op het beginsel en den wortelstrijd en den arbeid onzer eerste Afscheiding toepasselijk is, wensch en bid ik, dat ze ook zoolang het heerschend beginsel en kenmerk van ons moge blijven.⁵⁴

In Maatjes' artikel komt een historisch afgescheiden kerkbewustzijn tot uitdrukking, dat zich kerkelijk, in roeping en taakopvatting, wil beperken tot de eigen gemeenschap, en zich keert tegen de 'half regtzinnigheid van vele zogenaamde regtzinnigen' in de Hervormde Kerk die de roeping om zich af te scheiden niet hebben verstaan.

De externe roeping en profilering van de afgescheidenen

Eenzelfde op de eigen gemeenschap gerichte, kerkbewuste opvatting ten aanzien van de gelijkgezinden in de Hervormde Kerk treffen we in de jaren '60 vele keren aan. Bijvoorbeeld ten aanzien van de populaire uit- en inwendige zending, waartoe de CAG maar niet konden komen omdat ze dat *kerkelijk* georganiseerd wilden hebben, wat maar niet scheen te lukken.⁵⁵ In *De Bazuin* werd door J.F. Gips de oproep gedaan om de zending niet kerkelijk te regelen, maar aan de leden van de gemeenten zelf over te laten. 'Wij leven in den tijd, waarin genootschappen of vereenigingen worden opgericht voor de Zending, 't Schoolonderwijs en andere goede dingen. Welnu geef ons 't deel dat ons toekomt. De *Kerkbesturen* kunnen niet alles doen' en 'dan behoeven we niet te treuren over de te groote bemoeizucht van de *Kerkbesturen*, die geen klaar inzicht schijnen te hebben in het groote beginsel onzer eeuw'. Waarop ds. C.G. de Moen antwoordt: 'Ik vertrouw echter dat onze Kerk dit beginsel wat de zending betreft, niet voorstaat, *waardoor zij haren titel van 'Christelijke Gereformeerde Kerk' min of meer in de schaduw zou plaatsen*'.⁵⁶

Ook over het voorstel van de provinciale synode van Gelderland aan de Algemene Synode om publiekelijk haar blijdschap te kennen te geven 'over de teekenen van leven, die zich in den laatsten tijd in het Hervormd Kerkgenootschap openbaren' en 'den wensch, dat de door vele Broeders in dat genootschap aangebonden strijd met getrouwheid en zelfopoffering volgehouden worde', oordeelde de synode 'dat het niet op haren weg ligt, uitspraak te doen over de bewegingen in het Herv. Kerkgenootschap'.⁵⁷ Hoewel de synode besloot geen publiek getuigenis te geven ten aanzien

⁵⁴ J.H. Maatjes, 'Wat is de taak onzer Afscheidene kerk', in: *De Bazuin*, 28 mei 1869.

⁵⁵ Vgl. *Handelingen der Algemene Synode*, 1869 art. 93, waar de synode besluit aan het verzoek van provinciale synoden om de zending te bevorderen niet tegemoet te komen, maar dit aan de provincies zelf over te laten 'zoo het nodig mogt zijn'.

⁵⁶ C.G. de Moen, 'Uit- en inwendige zending', in: *De Bazuin*, 23 juli 1869. Mijn cursivering.

⁵⁷ *Handelingen der Algemene Synode*, 1869 art. 95 en art. 98.